

Borlänge kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Gylle skola F-6 i Borlänge kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borlänge kommun att senast den **12 december 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; 3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd då:
 - extra anpassningar inte leder till att eleven når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller,
 - det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga eller,
 - om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
- Rektorn ska se till att de elever som behöver det, ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som krävs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.
- Rektorn ska se till att utarbeta åtgärdsprogram för de elever som ska ges särskilt stöd.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att utbildningen utformas på ett sådant sätt att skolmiljön präglas av trygghet. I detta ingår att:
 - grundligt analysera orsakerna till den bristande tryggheten och vidta ändamålsenliga åtgärder utifrån denna analys samt involvera elever, vårdnadshavare och personal i detta arbete,
 - kontinuerligt och systematiskt följa upp och utvärdera tryggheten och låta denna uppföljning och utvärdering ligga till grund för det fortsatta arbetet,
 - det finns ett gemensamt förhållningssätt och gemensamma strukturer och processer för arbetet med trygghet och studiero som är implementerade i verksamheten,
 - personalen har tillräcklig kunskap i hur de kan arbeta med att förebygga kränkande behandling och hantera konflikter,
 - rastverksamheten fungerar ändamålsenligt.

- Rektorn ska se till att samtlig skolpersonal som får kännedom om att en elev upplever sig utsatt för kränkande behandling anmäler detta till rektor. I detta ingår att se till att rutinerna när det gäller skolpersonals anmälan till rektor är tydliga för skolpersonalen.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet så att eleverna får pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. (2 kap. 29 § skollagen; 10 kap. 8 a § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska:

- se till att psykolog deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete,
- se till att studie- och yrkesvägledning ges till samtliga elever, i alla årskurser, så att deras behov tillgodoses och
- se till att studie- och yrkesvägledaren, eller den person som fullgör motsvarande uppgifter, är ett stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterade insatser.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Borlänge kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat, trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Rektorn ska:

- se till att det systematiska kvalitetsarbetet på Gylle skola F-6 omfattar uppföljning av förskoleklassens resultat och av kunskapsresultaten i alla ämnen och årskurser i grundskolan. Uppföljningen ska också dokumenteras,
- se till att utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen av skolenhetens kunskapsresultat och förskoleklassens verksamhet besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumentera detta,
- se till att planera för genomförandet av utvecklingsåtgärderna, genomföra dessa samt dokumentera detta,
- se till att involvera personalen i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete avseende särskilt stöd. Av utredningen framgår att inte alla elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt samt att alla elever i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd. Bristerna i arbetet med särskilt stöd innebär att elever inte får sitt behov av särskilt stöd tillgodosett, vilket medför att deras förutsättningar att nå målen för utbildningen försvåras.

Skolinspektionen bedömer även att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande i tillräcklig utsträckning. Skolinspektionen bedömer även att det finns brister i det målinriktade arbetet för att garantera alla elever en skoldag som präglas av trygghet på Gylle skola F-6. Skolinspektionens utredning visar att alla upplevda kränkningar som sker vid Gylle skola F-6 inte kommer till rektorns kännedom. Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister i den studie- och yrkesvägledande verksamheten på Gylle skola F-6. Utredningen visar att samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet inte tillgodoses. Bristerna i arbetet med studie- och yrkesvägledning i årskurserna 1-6 innebär att eleverna inte aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra självständiga och väl underbyggda val om framtida studier och arbete.

Skolinspektionen bedömer slutligen att det systematiska kvalitetsarbetet vid Gylle skola F-6 brister.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd på Gylle skola F-6. Av utredningen framgår att inte alla elevers behov av särskilt stöd utreds skyndsamt och att alla elever i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd. Skolan brister även i att utarbeta åtgärdsprogram för de elever som har behov av särskilt stöd. Av utredningen framgår även att det finns elever som getts särskilt stöd trots att behovet av särskilt stöd inte utretts eller utredningen varit bristfällig då samråd med den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan i vissa fall inte skett trots att det inte uppenbart varit obehövt. Att elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt innebär att det sannolikt finns elever i behov av särskilt stöd som inte får sina stödbehov tillgodosedda, vilket medför att deras förutsättningar att nå målen för utbildningen försvåras.

Av skollagen följer att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Av skollagen framgår vidare att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Av skollagen framgår även att samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt.

Av skollagen framgår vidare att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Av skollagen framgår även att åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas, samt vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

I förarbetena till skollagen framgår att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens. Där framgår även att i den specialpedagogiska yrkesrollen ligger att göra pedagogiska utredningar på såväl organisations-, grupp- som individnivå samt att upprätta och praktiskt arbeta med åtgärdsprogram i samverkan med andra aktörer (prop. 2013/14:160 sid 25).

Av Skolinspektionens utredning framgår att Gylle skola F-6 brister i att skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Visserligen uppger lärare, elevhälsorepresentanter och rektorn i intervju med Skolinspektionen att utredningar av

elevers eventuella behov av särskilt stöd sker skyndsamt, men de ger också flera exempel på att så inte är fallet. Lärare berättar att det tar lång tid innan elevärenden behandlas på "stora elevhälsomötet" eftersom skolläkaren bara har tid att delta två gånger per termin. Vidare berättar lärare om flera exempel på elevärenden som tagit långt tid innan de utretts. Det framkommer till exempel att en elev i nuvarande årskurs tre anmälts till elevhälsan redan i årskurs ett och att eleven ännu inte har diskuterats på stora elevhälsomötet. Det framkommer också att elever "ligger på kö" till elevhälsan. Lärare uppger att det saknas resurser och att det är lång väntetid till den centrala elevhälsan i kommunen. En lärare uppger att för en elev tog det fyra år innan den centrala elevhälsan "hanterade" ett ärende. Vid Skolinspektionens intervju med elevhälsan uppger företrädare att skolan inte gör tillräckliga utredningar i vissa fall.

Av Skolinspektionens utredning framgår också att det finns brister i skolans arbete med att ge särskilt stöd till elever i behov av det samt att utarbeta åtgärdsprogram. Vid Skolinspektionens intervjuer med företrädare från elevhälsan uppges att eleverna inte får det stöd de har rätt till. En företrädare säger att hen inte tror eleverna får stöd i den omfattningen som de behöver eftersom skolan inte har resurser eller den fysiska miljön för det. En annan företrädare förklarar att företrädarna hamnar i dilemman eftersom skolan måste prioritera sina resurser. Det uppges även att eleverna får annat stöd än vad som framkommer av åtgärdsprogrammet, att de är för få i elevhälsan och att skolan inte kan ge det stöd som eleverna behöver. Vid Skolinspektionens intervju med rektorn uppger hon att det förekommer att stöd som finns angivet i åtgärdsprogrammen inte ges till eleven och att dokumentationen gällande särskilt stöd och åtgärdsprogram inte är i fas.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns elever som getts särskilt stöd trots att behovet av särskilt stöd inte utretts, eller att utredningen varit bristfällig då samråd med den specialpedagogiska kompetensen inom elevhälsan i vissa fall inte skett. Vid Skolinspektionens intervju med elevhälsan uppges att det förekommer att skolan fattar beslut om särskilt stöd för elever utan att en utredning om elevens behov av särskilt stöd genomförts, men att det är svårt att säga hur ofta det sker eftersom dokumentationen på skolan brister. Det framkommer vidare att när vårdnadshavare kontaktar skolan kan beslut om åtgärdsprogram beslutas snabbt, vilket medför att beslut om åtgärdsprogram beslutas utan att elevhälsan känner till det. Det är då vårdnadshavare som påverkat besluten om anpassad studiegång för dessa elever och en företrädare för elevhälsan säger att när beslut tas på det sättet kan det egentligen vara andra anpassningar och stöd som borde ges till eleven. Företrädare för elevhälsan uppger att elevhälsan inte deltagit i diskussioner där åtgärden i åtgärdsprogrammet varit anpassad studiegång för elever. Vid Skolinspektionens intervju med rektorn bekräftar hon att det förekommer att rektorn fattar beslut om särskilt stöd vid möten med vårdnadshavare och att elevhälsan får kännedom först efteråt. Rektorn förklarar att målet är att en företrädare från elevhälsan deltar i dialogen med vårdnadshavaren, men det är sällan specialpedagogen som deltar. Rektorn uppger också att arbetstiden för personen med specialpedagogisk kompetens i elevhälsan "äts upp av högstadiet".

Skolinspektionens granskning av dokumentation från Gylle skola F-6 bekräftar den bild som förmedlats i intervjuer med skolpersonalen, av att arbetet med att utreda behov av särskilt stöd, ge särskilt stöd och utarbeta åtgärdsprogram brister på Gylle

skola F-6. Skolinspektionen har i samband med tillsynen granskat nitton elevakter för elever i årskurserna 2-6 med samtlig dokumentation om stödbehov, utredningar och stödinsatser, samt uppföljning och utvärdering av dessa. Samtliga elever har betyget F eller når ej målen i ett till tolv ämnen från höstterminen 2018. Skolinspektionens granskning av elevakterna visar till exempel att åtta av nitton elevakter helt saknar dokumentation eller enbart innehåller dokumentation där det konstateras att eleven inte klarar kunskapskraven eller inte når målen. Sju av de granskade elevakterna innehåller åtgärdsprogram, men i sex av dessa åtgärdsprogram finns ingen hänvisning till att någon utredning av något slag har gjorts som underlag för beslut om åtgärdsprogrammet och det saknas också dokumentation i akten som visar på detta. Vidare framgår det inte i flera av dessa åtgärdsprogram om åtgärdsprogrammet följts upp eller utvärderats och inte heller att det fattats beslut om att åtgärdsprogrammen från tidigare läsår ska avslutas eller fortsätta. Vid Skolinspektionens intervju med rektorn uppger hon att dokumentationen gällande särskilt stöd och åtgärdsprogram inte är i fas.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Gylle skola F-6 uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Borlänge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolmiljön präglas inte av trygghet

Skolinspektionen bedömer att det på Gylle skola F-6 saknas ett tillräckligt arbete för att garantera alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet. Skolinspektionen gör denna bedömning mot bakgrund att det framgår att det återkommande sker exempelvis slagsmål och kränkningar i verksamheten och att personal i förekommande fall inte alltid agerar. Att eleverna inte tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet innebär stora konsekvenser för eleverna på Gylle skola F-6 eftersom en trygg och stimulerande lärmiljö är en av de viktigaste förutsättningarna för att elever ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden i skolan.

Enligt skollagen ska alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

I förarbetena till skollagen uppges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö. (Prop 2009/10:165 s 319).

Utredningen visar att alla elever inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet då det på skolan återkommande sker slagsmål, bråk och kränkningar. Vid Skolinspektionens intervju med skolans likabehandlingsgrupp uppges att de flesta elever nog trivs och mår bra i skolan och att enkäten som eleverna besvarat visat väldigt höga resultat kring trygghet, men att det förekommer att elever slåss och kränker varandra. I Skolinspektionens intervjuer med elever framkommer att flera elever känner till elever i sina klasser som är otrygga på skolan. Elever berättar om att de själva och andra elever deltar i slagsmål på skolan. En elev förklarar att det ibland blir slagsmål utan anledning: "någon elev kanske råkar gå på en annan elevs fot. Sedan

blir det slagsmål". En företrädare för elevhälsan berättar i intervju med Skolinspektionen att det förekommer att elever slagit varandra så att det eskalerat och lett till misshandel. Vidare framkommer i intervju med elevhälsan att det också förekommer att elever "tafsar" på och tar på varandras "privata" kroppsdelar, samt att elever filmat andra elever i omklädningsrummet. Elever berättar om att det sker kränkningar på skolan och berättar att kränkningar, som leder till att elever blir ledsna, sker hela tiden och att oftast handlar det om att elever använder svordomar. I Skolinspektionens intervju med företrädare för elevhälsan framkommer att det används ganska mycket skällsord på skolan och att elever kallar varandra för olika fula tillmälen. Det uppges att många av skällsorden blir normaliserade och tas inte på allvar och en företrädare säger att det ges "hudfärgskommentarer". Även i Skolinspektionens intervju med likabehandlingsgruppen uppges att det sker verbala kränkningar och kränkningar på nätet. I Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att det är lite rörigt i några klasser och otryggt i årskurs 6. Eleverna i årskurs 6 har haft en viss otrygghet sedan årskurs fyra berättar rektorn.

Skolinspektionens observationer bekräftar bilden av en otrygg skolmiljö där slagsmål och kränkningar återkommande sker mellan elever. Skolinspektionen har genomfört observationer under raster vid tre tillfällen. Vid samtliga tillfällen observerar utredarna flera elever som utsätter andra elever för olika former av hårt språkbruk och fysiska angrepp. Vid ett tillfälle ser exempelvis utredare från Skolinspektionen att en elev slås ner till marken av en annan elev och sedan blir eleven sparkad på. Utredarna ser också en annan elev som tar strupgrepp på en elev. När dessa händelser sker finns två rastvärdar i området och tittar åt det håll där detta sker, men agerar inte. Vid ett annat tillfälle ser utredare från Skolinspektionen en elev som knuffar ner en annan elev i snön. Eleven som blivit nedknuffad blir sedan dragen i snön av en annan elev. När eleven reser sig upp knuffas hen ner i snön igen av eleverna. Även vid detta tillfälle finns rastvärdar i närheten, men agerar inte. Vid ett tredje tillfälle drar en elev en annan elev i håret. Eleven som blivit dragen i håret blir arg och sparkar den andra eleven. Vid Skolinspektionens intervju med representanter från likabehandlingsgruppen samt med rektorn bekräftas att det som kommit fram vid Skolinspektionens observationer inte är något tillfälligt och att det både förekommer mycket bråk mellan elever på detta sätt och att det också förekommer att personal inte agerar när det sker. Representanterna för likabehandlingsgruppen uppger att det finns ett "bristande vuxenskap" bland personalen som gör att all personal inte agerar när eleverna utsätter varandra fysiskt, även om det påtalats för personalen att de ska göra det. Rektorn förklarar att skolan har utbildad personal som är rastvärdar och att personalen brister att förutse händelser. Rastvärdarna är passiva och fungerar inte förklarar rektorn.

Utredningen visar att skolan bedriver ett visst arbete med att skapa trygghet, men att skolans insatser inte är tillräckliga för att säkerställa tryggheten. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare uppges att det finns ställen på skolan som kan upplevas som otrygga. Skolan har identifierat omklädningsrummen och matsalen som mindre trygga. Lärarna berättar att de försöker bemanna de platser som identifierats som otrygga, men förklarar att det finns idrottslektioner när det inte är möjligt att bemanna omklädningsrummen på grund av personalbrist. Lärarna uppger visserligen att tryggheten på rasterna är god så länge eleverna kommer ut på rasten, men vid

Skolinspektionens intervju med representanter från likabehandlingsgruppen samt med rektorn uppges att det både förekommer bråk mellan elever och att personal inte agerar när detta sker på rasterna.

Alla upplevda kränkningar kommer inte till rektorns kännedom

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i arbetet för att motverka kränkande behandling av elever. Vid intervjuer med lärare och elevhälsan kommer det fram att det finns olika uppfattningar om vad som ska anmälas som kränkningar till rektorn. Detta innebär en risk för att alla upplevda kränkningar inte kommer till rektorns kännedom, vilket innebär att rektorn inte får ett tillräckligt underlag för att besluta om förebyggande åtgärder.

Enligt skollagen är en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Utredningen visar att alla kränkningar inte anmäls till rektorn. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare uppges att det finns olika åsikter kring vad som ska anmälas till rektorn. Till exempel säger en lärare att hen inte anmäler så många händelser som hen skulle behöva och att hen är dålig att skicka in anmälningar om kränkningar till rektorn. Vid Skolinspektionens intervju med företrädare för elevhälsan förklarar en företrädare att händelser inte alltid anmäls till rektorn eller huvudmannen. Vid Skolinspektionens intervju med likabehandlingsgruppen uppges vidare att det finns en otydlighet vad som ska anmälas till rektorn och huvudman vid kränkningar mellan elever, vilket bekräftas i intervju med rektorn. Rektor säger att skolan har en ny anmälningsblankett och att det är svårt att få personalen att förstå vad som ska anmälas till rektorn. Rektor uppger vidare att hon tror att hon inte får kännedom om alla kränkningar som sker på skolan. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare uppges att de, förutom anmälningar om kränkande behandling, skriver händelseblad med kortare anteckningar om återkommande händelser. En lärare berättar att "för en elev har jag skrivit sju anteckningar, men det borde vara femton". Lärare säger att tanken är att huvudmannen ska få anteckningarna, men att huvudmannen inte får det i dagsläget. Lärare säger att lärarna skulle ta med händelsebladen till mitterminskonferensen för att, bland annat, informera rektorn, men att mitterminskonferensen har senarelagts. Det mesta som skrivs i händelsebladet handlar om kränkande behandling, uppger två lärare. En lärare berättar att hen har uppfattat det annorlunda och förklarar att händelsebladet används mer som ett stöd för läraren och inte bara handlar om kränkande behandling.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Gylle skola F-6 uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Borlänge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Psykologen deltar inte i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete brister. Detta eftersom psykologen inte är tillräckligt delaktig i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att det är av stor vikt att elevhälsans samtliga kompetenser deltar aktivt i det hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbetet, för att kunna identifiera behov av förebyggande insatser och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen anges att de mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Det framgår även att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. (Prop. 2009/10:165, s. 276)

Utredningen visar att skolan har viss tillgång till psykolog, men att psykologen inte deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare och med representanter för elevhälsan framgår att psykologen framförallt deltar i arbetet med enskilda elevärenden. Rektorn säger i intervju att psykologen inte deltar i det generella förebyggande och hälsofrämjande arbetet, och främst arbetar på individnivå. Rektorn säger att psykologen visserligen bidrar till elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete, men att det sker i begränsad omfattning och rektorn säger att skolan saknar tillräcklig tillgång till psykolog och att de skulle vilja ha mer tillgång till psykologen.

Samtliga elevers behov av studie- och yrkesvägledning tillgodoses inte

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i den studie- och yrkesvägledande verksamheten på Gylle skola F-6. Utredningen visar att samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet inte tillgodoses. Bristerna i arbetet med studie- och yrkesvägledning i årskurserna 1-6 innebär att eleverna inte aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra självständiga och väl underbyggda val om framtida studier och arbete.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen för grundskolan ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av

betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Enligt läroplanen för grundskolan ska också studie- och yrkesvägledaren eller personal med motsvarande uppgifter informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen, och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av förarbeten till skollagen framgår att lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv. En förutsättning för att eleverna ska kunna utnyttja den stora frihet och de möjligheter till egna val som erbjuds är att de får en adekvat information, såväl utifrån sina intressen och förutsättningar som i förhållande till arbetsmarknadens behov. Vidare framgår att kompetens för studie- och yrkesvägledning främst finns hos personer som är anställda för denna verksamhet. Även rektorer och lärare har dock ett visst ansvar att förmedla sådan kunskap. (Prop. 2009/10:165 sid. 278 f. och 659).

I Skolverkets allmänna råd med kommentarer om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180, s 13-19) anges bland annat att skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt. På så vis kan eleverna utveckla de insikter, kunskaper och förmågor som behövs för att ta ställning till och fatta beslut om sin framtid. Rektorn bör se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning. Rektorn bör vidare tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet mellan dem. Vidare bör rektorn se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och interagerat i utbildningen under studietiden, så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval, samt se till att eleverna utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal.

Av Skolinspektionens utredning framgår att vissa studie- och yrkesvägledande aktiviteter genomförs av lärare, men att det saknas en organiserad studie- och yrkesvägledningsverksamhet som säkerställer att alla elever i årskurserna 1-6 får ta del av vägledning inför sina framtida yrkes- och utbildningsval. Vid Skolinspektionens intervju med lärare i årskurserna 1-3 uppges att det i dessa årskurser saknas ett organiserat arbete kring studie- och yrkesvägledning. Några lärare förklarar att lärarna diskuterar yrken med eleverna, men att det inte finns ett organiserat arbete kring detta utan är något som sker på lärarnas eget initiativ. Vid Skolinspektionens intervju med lärare i årskurserna 4-6 uppges samtliga lärare att det saknas ett organiserat arbete med studie- och yrkesvägledning. Förutom att eleverna i årskurs 5 har två dagars PRAO så är de studie- och yrkesvägledande insatser som eleverna får ta del av, utöver det som ingår i kursplanen för samhällsorienterande ämnen, sådant som sker på enskilda lärares egna initiativ i form av att de lyfter sådana frågor med eleverna. Enligt lärarna har eleverna inte haft någon kontakt med studie- och yrkesvägledaren och lärarna säger att de själva heller aldrig har haft något samarbete med hen under de senaste åren. Vid Skolinspektionens intervju med studie- och yrkesvägledaren förklarar hen att

målet är att skolan ska utveckla ett arbete med studie- och yrkesvägledning för eleverna i årskurs 1-6, men att hen i dagsläget inte arbetar med elever i dessa årskurser eftersom tiden inte räcker till. Studie- och yrkesvägledaren uppger, precis som lärarna, att det inte finns något organiserat arbete, eller någon planering för studie- och yrkesvägledningen i årskurserna 1-6 och säger att den vägledning som eventuellt sker är den som görs av varje enskild lärare. Studie- och yrkesvägledaren uppger att även om enskilda lärare kanske ger eleverna en del vägledning så sker inte studie- och yrkesvägledningen i dessa årskurser på det sätt som författningarna kräver. Studie- och yrkesvägledaren uppger att hen sett att det finns behov hos eleverna i de yngre åldrarna i och med att hen ser att eleverna i högstadiet haft bristande vägledning som leder till att studie- och yrkesvägledaren behöver "släcka bränder" i årskurs 8 och 9. Studie- och yrkesvägledaren förklarar att om eleverna hade fått ta del av studie- och yrkesvägledning på ett bra sätt redan tidigare under sin skoltid, innan högstadiet, hade eleverna inte haft sådan panik inför gymnasievalet som hen upplever att eleverna nu har. Vid Skolinspektionens intervju med rektorn bekräftar rektorn att studie- och yrkesvägledningen är en brist på skolan då skolan saknar studie- och yrkesvägledning i årskurserna 1-6.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Gylle skola F-6 uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Borlänge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Gylle skola F-6 systematiska kvalitetsarbete. Tillsynen visar att uppföljningen av kunskapsresultaten på grundskolan är bristfällig då den endast omfattar vissa ämnen och årskurser. Därtill är även uppföljningen av verksamheten i förskoleklassen bristfällig. Då uppföljningen är bristfällig innebär det att rektorn saknar tillräckligt underlag för att analysera och identifiera vilka utvecklingsområden som finns i verksamheten, och vilka utvecklingsåtgärder som är relevanta att vidta.

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Sådan planering, uppföljning och utveckling ska även genomföras på skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs i enlighet med detta. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av förarbetena framgår att det i dokumentationen rimligen bör ingå information om resultat och måluppfyllelse, analys av förbättringsområden samt beslut om förbättringsåtgärder. (Prop. 2009/10:165 s. 305). Av förarbetena framgår också att kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska bedrivas under medverkan av förskollärare, lärare, övrig personal och elever. Arbetet med att utveckla verksamheternas kvalitet bör präglas av demokrati, delaktighet och inflytande. För att nå genomslag och leda till

verkliga förbättringar måste kvalitetsarbetet vara brett förankrat hos personal, barn, elever och vårdnadshavare. (Prop. 2009/10:165 s. 308)

Enligt Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet bör rektorn skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Utredningen visar att rektorn inte följer upp, analyserar eller fattar beslut om utvecklingsåtgärder när det gäller förskoleklassen. När Skolinspektionen vid intervju frågar rektorn hur hon vet att undervisningen i förskoleklassen bedrivs i enlighet med läroplanen framgår att rektorn inte ställer några specifika frågor till förskoleklasspersonalen om verksamheten. Rektorn uppger att skolan saknar mätinstrument för att följa upp förskoleklassen och att uppföljningen av förskoleklassen är ett utvecklingsområde på skolan. I den dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet som Skolinspektionen fått ta del av vid tillsynen saknas också beskrivning av verksamheten i förskoleklassen.

Utredningen visar vidare att uppföljningen och analysen av kunskapsresultaten på skolan endast omfattar enstaka årskurser och ämnen, att lärare inte involveras i analysarbetet och att analysen inte lett till några beslut om utvecklingsåtgärder. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare uppges visserligen att tryggheten följs upp genom elevenkäter och att en uppföljning av resultaten oftast sker under mitterminskonferenserna. Rektorn har dock inte presenterat kunskapsresultat på skolövergripande nivå för lärarna och lärarna har inte involverats i någon analys av resultat på skolnivå. En lärare uppger dock att skolan haft intention att diskutera skolans resultat, men att det prioriterades bort. Rektorn berättar i intervju med Skolinspektionen att på mitterminskonferenserna följer skolan upp målfyllelse till och med årskurs 5 och att betygsättning följs upp för årskurs 6, men att de inte hinner diskutera alla ämnen för alla elever. Rektorn uppger att skolan använder ett datasystem och mitterminskonferenser som verktyg för att följa upp kunskapsresultaten på skolan, men att hon är osäker på om alla lärare lägger in alla omdömen i datasystemet i de lägre årskurserna och att skolan inte har rutiner för det ännu. Varken rektorn eller lärare kan ge några exempel på hur de utifrån analysen av dessa kunskapsresultat beslutat om utvecklingsåtgärder. Rektorn uppger att hon analyserar betygen i efterhand och sätter samman allt i verksamhetsrapporten, men i den inskickade verksamhetsrapporten för läsåret 2017/18 som Skolinspektionen mottagit nämns enbart resultaten från de nationella proven i årskurs 6 för ämnena svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska. Den dokumentation som Skolinspektionen fått ta del av vid begäran om att få se Gylle skola F-6 dokumenterade kvalitetsarbete visar att det endast är kunskapsresultat från de nationella proven i årskurs 6 som följts upp och dokumenteras.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Gylle skola F-6 uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Borlänge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Borlänge kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Borlänge kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Ana-Maria Koci Spång

Beslutsfattare
Signerat av: Ana-Maria Koci Spång

X Johan Duvdal

Föredragande
Signerat av: Johan Duvdal

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Gylle skola F-6

Fakta om Gylle skola F-6

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Borlänge kommun under vårterminen 2019. Gylle skola F-6 besöktes av Skolinspektionen mellan den 20 februari 2019 och den 22 februari 2019.

Gylle skola F-6 är en kommunal grundskola i Borlänge kommun som omfattar cirka 470 elever i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-6. Skolan leds av en rektor.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Av Skolverkets nationella statistik framgår att andelen elever på Gylle skola F-6 som uppnådde kravnivån på de nationella ämnesproven i matematik var lägre än genomsnittet i riket på 5 av 9 delprov (läsåret 17/18). Andelen elever på Gylle skola F-6 som uppnådde kravnivån på det nationella ämnesproven i svenska var högre än genomsnittet i riket på 2 av 8 delprov (läsåret 17/18).

Årskurs 6

Av Skolverkets nationella statistik framgår att andelen elever på Gylle skola F-6 som uppnådde kunskapskraven (betygen A-E) i alla ämnen läsåret 2017/18 på skolan var 73 procent, jämfört med 77 procent i riket.

Trygghet och studiero

I Skolinspektionens elevenkät som besvarades hösten 2017 var indexvärdet för påståendet "jag har studiero på mina lektioner" 5,9, vilket var något lägre än genomsnittsindexvärdet för samtliga deltagande elever i enkätomgången (6,2). För påståendet "jag känner mig trygg i skolan" var indexvärdet för eleverna 8,5, vilket var något högre än genomsnittsindexvärdet för samtliga deltagande elever i enkätomgången (8,2). Ett högt indexvärde (1-10) indikerar en positiv uppfattning.